

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na velikem trgu h. števil 9, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti števil 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Meščanske šole.

G. L.—e je v „Narodu“ (št. 219—223) pisal o potrebi meščanskih šol, pa je to važno stvar nekoliko prepovršno in sem ter tje celo krivično obravnaval. Ko bi g. L.—e, že iz Ljubljanske „Schulzeitunge“ znan, s takimi spisi ne delal na napačno stran propagande in „javnega mnenja“, bi nas ne brigalo tolikanj, ali kakor je stvar zasuka, treba se nam zdi ne koliko pojasnila.

Če učitelj piše o napravi novih šol, je to čisto naravno, ker je kolikor toliko Cicero pro dmo sua, da želi nekoliko služb več, pa boljših. Zato se njegovi razlogi ne zdijo tako prepričavni praktičnemu možu, ki gleda edino na blagor in potrebe ljudstva, ne pa zraven ob enem sam na se. Zato hočemo z objektivnega stališča nekoliko na rešeto djati razloge v dotičnem spisu.

Neverjetno se nam zdi, da bi nekteri narodni poslanci pred 10 leti ne bili vedeli, kaj so „meščanske šole.“ Ni prav, da pri trditvi „učencu ali učenki po mestih in trgih je treba po našej postavi osem let v šolo hoditi“, ni omenil onega §, ki daje šolski oblasti pravico, tudi mestne in tržne otroke oproščevati šolske dolžnosti že z dopoljenim 12. letom. Kajti to je velika dobrota, v kateri naj šolska oblast ne bode preveč skopa glede revčev in delavcev, ker za take so enake razmere v mestu kakor na deželi, in večkrat imajo v mestu še trji kruh. Kršenic, blapcev in delavcev bo zmiraj treba. Za te je prav gotovo zadosti, če so si prisvojili onih najpotrebnejših nauk, ki jih ljudska šola ponuja. S tem odpade tedaj nesreča, da bi moral deček po tri leta v enem razredu posedati. In naši učitelji naj nam prizaneso s takimi prošnjami za šletno šolanje, kakor jih kujejo nemški v svojih shodih.

Pa tudi za „napredovalne“ kmete in rokodelce meščanske šole niso. Preden je kdo mojster, mora biti pred rokodelsk deček, učenec, in to prav zgodaj, kajti pozneje bi se mu čevljarski trinogač prenizek zdel in krojaška klop pretrda, zlasti ko bi se zavedel tolike meščanske učenosti. Njega in kmeta mora življenje izučiti. Če je poštenjak, se bo sam dalje šolal in se v svojem stanu „dobro počutil“. Kar zadeva „imena orodij in posameznih izdelkov“, bode navadna ljudska šola v 6 letih tudi v glavo vtepla. — Premožni pa itak svoje učenje nadaljujejo v srednjih šolah.

Sploh je še nerešeno vprašanje, ali res vsled dolgega učenja in šolskega silenja ljudstvo laže živi? Ali je premožnejše? ali je srečnejše?

Zato se nam zdi naj bolj nepremišljeno, da ne rečemo hujše, tisto kar je pisal g. L.—e o dekliških ljubljanskih šolah.

Deklicam, ker nimajo srednjih šol, naj se dá prilika do višje omike, če jo zlasti iz boljših hiš želijo. Pa zato je ravno v Ljubljani že dobro poskrbljenov nunskih šolah.

O g. L.—etu je znano, da veliko piše. To je gotovo vse hvale vredno, le to ni prav, da se sem ter tje tudi nad take reči spravi, katerih ne razume. In ravno o nunskih šolah sam obstane: „Niso mi dovolj znane razmere o tej šoli“ in vendar piše o njih, zato je pa tudi pisanje po tem — vse napačno! Najpred nastavi preveliko število učenek: ker to ni res, kar piše, da bi razun vadnice in mestne dekliške šole vse ljubljanske deklice k Uršulinkam hodile, ampak precejšnje število jih hodi v privatne inštitute, v protestantsko šolo (žalostno znamenje!) in v sirotišnici jih vtegne biti blizo 100, nekaj se jih tudi doma podučuje. Zastran prostora je njega skrb in vprašanje tudi čisto brez potrebe, ker šola, kolikor nam znano, ima lepega prostora še za veliko več učenek, kakor jih prihaja. In učenke so v lepem redu, ter se jako skrbno podučujejo in odgojujejo, pa se tudi prav dobro počutijo: le vprašajte gospoda šolskega nadzornika in druge, ki šolo poznajo. Zato je jako naivno in žaljivo elegično milovanje: „O uboge nune! o ubogi otroci!“ (Konec prih.)

Deželni zbor kranjski

(Iz 7. seje. 26. septembra. Konec)

Ko pride na vrsto predlog zaradi priklada za normalni šolski zaklad, poprime besedo g. Robič, ter pravi:

„Jaz, kot zastopnik kmetiških občin nisem zadovoljen s tem, da se pri odmeri priklade za normalni šolski zaklad za leto 1883 izumejo vsi v mestu Ljubljanskem predpisani direktni davki. Med temi davki je namreč tudi blizo 50.000 gl. pridobninskega in dohodnega davka, ki ga plačujete od svojih železniških podjetij južna in Rudolfova železnica, toraj sedmi del v Ljubljanski občini na direktnih davkih predpisanega zneska.“

Za leto 1879 južna železnica ni še plačevala tega, pač pa je Rudolfova železnica odrajtala malo svoto 607 gl. 93 kr.; za leto 1880 je pa znašal njen davek, kar ga na deželo našo pride, 49.870 gl. 95 kr. Za leto 1881 je pa le Rudolfovi železnici dosežaj davek odmerjen, južni železnici pa še ne; pri slednji še ni dogana podlaga, na kateri se ima za leto 1881 davek razdeliti.

Od omenjenega davka pobirala je mestna blagajnica mestne priklade za šolske potrebe 10%, in ker se je leta 1881 za deželni normalni šolski zaklad pobiralo 18%, je pri tem zgubila dežela blizo 4000 gl.; normalni šolski zaklad pa blizo 8000 gl. na leto. Da je davek južne in Rudolfove železnice podvržen popolni deželni normalni šolski prikladi, sledi iz tega, da železniško podjetje južne in Rudolfove železnice ni kaka obrtnija ali podjetje v mestu ljubljanskem, ampak davek, ki se naklada drugod, prihaja po postavni določbi le slučajno v mestno blagajnico in sicer po

merilu daljave omenjenih železnic, v primeri daljavi, ki gre skozi našo deželo.

Ko se je po postavi leta 1873 odpravila šolnina v deželi naši, vpeljala se je izuzemši občino glavnega mesta Ljubljane, katera si je obdržala šolnino, pa tudi sama za mestne učitelje skrbi, v deželi naši na direktne davke priklada za normalni šolski zaklad, iz katerega se plačujejo učitelji. Ta priklada nadomestuje toraj šolnino, in ker na deželi železniški vladniki in služabniki v velikem številu svoje otroke v ljudske šole pošiljajo, ne da bi plačevali kako šolnino, je toraj pravično, da se od davka, kateri pride na našo deželo od železniških podjetij južne in Rudolfove železnice, odrajtuje priklada za deželo, normalni šolski zaklad v popolnem odatoku, ker je ta priklada deželna ne pa občinska priklada.

Tudi se Rudolfova železnica le nekoliko mestne okolice dotakne, južna železnica, ki ima v deželi naši daljave blizo 19 milj, pa mestno okolico tudi le kake pol milje preteče, toraj gre pravica do priklade po večem le kmetiškim občinam.

Omenjeni davek se ima toraj odšteti od zneska v mestni občini ljubljanski predpisane davka, in le ostali znesek se odtegne od svote cele dežele, na katero se potem naklada priklada za normalni šolski zaklad.

Ker pa ima mestna blagajnica opravilo s pobiranjem omenjenega davka železnic, in ker se Rudolfova železnica mestnega sveta ljubljanskega dotakne, južna železnica ga pa nekoliko preteče, gre mestu tudi nekoliko omenjene priklade, in pa tudi zato, ker več otrok železniških služabnikov v mestne šole hodi, ki so morebiti šolnine prosti.

Iz teh razlogov toraj k drugemu nasvetu nasvetujem sledeči dostavek:

Od tega se pa odbije pridobninski in dohodni davek, ki spada na južno in Rudolfovo železnico in pride od njih železniških podjetij na Kranjsko deželo, in ki je predpisan v občini glavnega mesta ljubljanskega, od katerega davka naj se pobira popolna deželna priklada 17% za normalni šolski zaklad; od dotičnega zneska ostane peti del mestni blagajnici, ostale štiri petinke pa se oddajo deželnemu normalnemu šolskemu zakladu.“

Vitez Kaltenecker opomni, da finančni odsek v tej stvari pripravlja poseben postaven načrt, katerega kmalu izroči deželnemu zboru. Vsled tega pojasnila g. poslanec Robič ne tirja, da bi se o njegovem predlogu obravnavalo precej in se zavolji s tem, da pride reč pozneje na dnevni red.

K zadnjemu predlogu finančnega odseka, naj deželni zbor vse odobri, kar je deželni odbor za razne šole ukrenil, prijavi se dr. Zarnik, kateri pravi: Slavni zbor! Mi ta predlog finančnega odseka nikakor ne moremo sprejeti, kajti z našega stališča se z mnogim, kar je odredil deželni odbor, (namreč njega večina), nikakor ujemati in mu pritrjevati ne

moremo. Gospod Dežman pretakal je tu uže bridke solze, da ne more, kakor je jadikoval, izražati zahvale nemškemu „Schulvereinu“ in isto je le nekako stisneno v svojem srci votal. Jaz bodem predlagal resolucijo, da se zahvala izreka možem, kateri jo v istini zaslužijo. Nemški „Schulverein“ je dal za več šol na Kočevskem baje 9000 gld., a reči moram, gospoda, da je to res danajsko darilo, kajti lahko je šole ustanovljati, vse kaj drugega pa je, ustanovljene šole, posebno v prvej vrsti učiteljske moči, vzdržavati. Učiteljem se mora plačevati na treh ljudskih šolah, katere je ustanovil nemški „Schulverein“ 1200 gld., in gospoda, to reprezentuje kapital 24 000 gld., katerega mora kranjska dežela obrestovati s tem, da izplačuje učiteljske plače. Kakovo je potem to darilo, če je dežela prisiljena za to, v primeri z letnimi stroški neznatno darilo, tolike svote plačevati in obteževati davkoplačevalce s prikladami!

V velikej goropadne puščavi, po kateri, kakor kaže poročilo finančnega odseka o normalno-šolskem zakladu, mrgoli polno visokih števil, kaže se prijetna oaza, katera se tiče prečastitih očetov frančiškanov, ki oskrbljujejo z izredno veliko požrtvovalnostjo štirirazredno ljudsko šolo v Novem mestu za res neznatno remuneracijo 158 gld. V Kamniku so č. oo. frančiškani tudi jako uspešno in ceno opravljali tamošnje ljudsko šolo na občno zadovoljnost, a Vi, gospoda nasprotne strani, ste jo v svojem fanatizmu odpravili in tako zapravili kranjske deželi do 40.000 gld., kajti toliko treba kapitala, da daje 2000 gld. obresti, kolikor bodo stale po predlogih sedanje nemške večine deželne zboru učiteljske plače za šolo kamniško, ne računajoč doklad in penzij učiteljev in njih žen in podpor za njih deco, katere podpore so neizogibljive.

Čuditi se je, gospoda, sicer na moje veselje, da Vi, ki ste č. oo. frančiškane v Kamniku toliko preganjali, one v Novem mestu vendar v miru pustite, akoravno ne najdem v Vašem postopanju nobene konsekvence, da si jo naglašate vedno s tolikim ponosom. 158 gld. tedaj, gospoda, veljajo vsi učitelji na štirirazrednej šoli v Novem mestu, to je svota, ki je neznatna, in ti možje, kateri činijo toliko koristi za deželo, gotovo zaslužijo, da se jim izreče zahvala dežele za njih velik trud. Gospoda nasprotne strani, včasih ste pridigovali, da vselej, kadar kaj sklenete, to storite: „mit dem Bleistift in der Hand und nur rechnend“, no, storite to tudi zdaj in pomislite, da ste s svojo neutemeljeno, nepotrebno besnostjo zoper č. oo. frančiškane v Kamniku zapravili deželi kranjske 40.000 gld.

Storite isto tudi č. oo. frančiškancem, učiteljem na ljudski šoli v Novem mestu, pa je zapravljenih zopet 40.000 gld., kajti tudi tam bodo veljale učiteljske plače vsaj 2000 gld., in potem smo z 80.000 gld., katere smo od države pripravdali, hitro pri kraji. Jaz tedaj stavim predlog:

„Deželni zbor izreka prečastitim gg. očetom frančiškancem v Novem mestu svojo zahvalo, da za tako neznatno svoto oskrbujejo pouk na ljudski šoli novomeškeje.“

Poročevalec dr. pl. Schrey pravi, da predlog dr. Zarnika nij „zweckmässig“. Proti učiteljem gg. oo. frančiškancem v Novem mestu nij bilo nobene pritožbe, oni storé svojo dolžnost, pač pa proti onim v Kamniku, zatorej so se morali odpraviti. Da se izreče zahvala, pravi dr. Schrey, od strani deželne zboru, bi to

ne bilo primerno; to naj stori šolska oblast, namreč deželni šolski svet.

Predlog dr. Zarnika se potem zavrže; zanj glasujejo le vsi narodni poslanci.

Potem se sprejmó vsi predlogi finančnega odseka tudi v tretjem branji, na kar se seja sklene.

Politični pregled.

V Ljubljani 13. oktobra.

Avstrijske dežele.

Delegacije so sklicane na 25. t. m. tedaj bodo mogli deželni zbori končati svoje delo v 14 dneh, in državni zbor ne bode mogel zborovati prej, nego konec novembra ali začetek decembra.

Za odstopivšega **dr. Kronavetra** na Dunaji bode volitev 8. novem. — Spraznjena sta tudi dva mandata za selski okraj Ičim in za Prahenskega (staro mesto Prago) V okraji Schlukensau, kjer se je Richter odpovedal in kjer bode volitev 21. t. m. se je oglasilo mnogo kandidatov, tako da se je Schmeykal (vodja pemskih nemcev) hudega bal, in je šel tje složnost napravljat, kandidiral bode dr. med. Kinderman.

Spomenico cesarju so izročili istrski Slovani v Pulji dne 15. septembra t. l. v slovesnej avdijenci, pri kateri so bile zastopane občine: Omišelj, Dobrinje, Dubašnica in Punt na otoku Krku. Kastav in Veprinac. Ta spomenica je vrlo lepo in dostojno zložena ter ima sedem silno važnih točk. V prvej točki prosijo Hrvatje, naj se izvrši člen 19. temeljnih državnih zakonov ter poudarjajo, da se Hrvatom v narodnostnih stvarih gode velike krivice. — V drugi točki navajajo splošno propast brodarjenja in pomorske trgovine ter prosijo državne pomoči, da ne zgubé svoje kreposti sinovi onih očetov, onih neustrašljivih pomorcev, ki so rudečo-belo zastavo avstrijske hiše slavodobitno nosili po vseh morjih vesoljne zemlje. V tretji točki razodevajo gozdnarske neprilike, o katerih je tudi „Edinost“ že večkrat govorila, ter prosijo takih preuredb, katere bi ljudstvu bile koristne, a bi gozdnarstvu ne škodile; sedaj je gozdnarsko gospodarstvo res žalostno, ker brezobzirno gonobi ljudstvo, gozdom pa prav nič ni koristno. V četrtej točki navajajo bremena, katera ubogim občinam prizadevajo tuje bolnišnice ter prosijo, naj bi mesta od vsacega tujca vsak teden ali mesec zahtevala nek davek, da se tako ustanovi zaloga, iz katere bi se tujci vzdrževali, ako zbolé in opešajo. — V petej točki navajajo brižno stanje poljedelstva in žvinoreje in odkrivajo vzroke — natorne in izvira-joče iz vladne nemarnosti ter izredno tožijo, da so za gospodarstvo dobili potujočega učitelja, ki — njih jezika ne zna!! V šestej točki govori spomenica o pomanjkanju vode in hudih nastopkih, ki izvira iz te velike bede ter pristavljajo, da se deželna vlada za to velevažno stvar nič ne briga, pač pa isterski deželni zbor v tej zadevi dela, kolikor mogoče. Sedma točka toži, da se je v veprinskej občini luka tako zanemarila, da je zdaj „mrtva“, ker je vsa zasuta s peskom in naplavom, in da je vsled te nemarnosti popolnoma prestal ves promet z drvami, ogljem, apnom, vinom in oljem. Prosijo tedaj, naj država poskrbi, da se ta luka očisti in popravi. — Mi smo uverjeni, da ta res lepa, ponižna, pravična in jako temeljita spomenica ne more ostati brez dobrega sadu. Sam cesar jo brezdvomno uvažuje in sedanje naše ministerstvo, ki mora povsod mašiti luknje prejšnje vlade in odpirati državni

žep za prave državne in ljudske potrebe, prav gotovo te prošnje ne prezré, če tudi so mu predniki zapustili prav Avgijev hlev, da bo še več let treba, predno se ta iztrebi.

Iz Celovca, 12. oktobra. V deželnem zboru je pri obravnavi o deželnem šolskem predštevju govoril Einspieler zoper ponemčevanje v novi šoli, ljudstvo s tem ni zadovoljno. Seebacher, župan slovenske občine v Vitrinjah je trdil, slovensko prebivalstvo je zadovoljno z novimi šolskimi naredbami, ker je nemški jezik potreben slovenskemu ljudstvu. Ubl in Lugg sta zavračala tudi Einspielerja. Deželni predsednik povdarja, da mu o pritožbah v tej zadevi ni znanega ničesa, vlada si bode skušala mir obraniti med narodnostimi. (Slovinci tedaj mir kale, ker zahtevajo jednako-pravnost, ki jim je po postavah zagotovljena.)

Imajo ga, tovariša Oberdanku v Ronkah, piše se Demeter Ragosa, doma je iz Istre in 26 let star. Prijeli so ga pa na Laškem blizu Florenca na postaji Prato, ko se je peljati hotel v Pistojo. Znani rogovileži iz Toskane so ga navdušeno pozdravili in to ga je baje izdalo. Avstrijskim sodnijam menda še ni izročen; kedar ga izroče, bodo imeli Talijani mučenika več, tako imenujejo tam vsacega političnega zločinca.

Iz Brna 10. oktobra. V deželnem zboru predlaga dr. Helcalet, naj se o nasvetu dr. Šroma za vpeljavo okrajnih zastopov, zopet obravnava, ker dokazuje potrebo posredovanja med deželo in sojesko. Po nasvetu dr. Sturm se odkaže ta nasvet odseku za volilno reformo. Poslanec Auspitz poroča, da je deželna blagajna dolžna zemljiščno-odveznemu fondu 1.808.912 gl., in kako bi se to dalo poravnati. Poslanec baron Poche poroča, kako napreduje zidanje vojašnice za konjico v Böšingu, ter pravi, da bode do l. 1883 gotovo vse do-delano.

Iz Budapešte. V državnem zboru je odgovoril Tisza na interpelacijo Močarija, zakaj da se je nagli sod vpeljal v Požunu, rekoč da on ni vzkazal razglasiti nagle sodbe, le pooblastilo je dal vladnemu komisarju, da ga sme razglasiti, ako bode sila. Dolžnost ministrova je, skrbeti za to, da bodo imele oblasti ob izvanrednih okoliščinah tudi izvanrednih pripomočkov. Rekel je dalje, da se on ne bode oziral na osebno varnost roparjev, morilcev in požigalcev, marveč bode varoval blago in življenje mirnih državljanov. — No, morilci in požigalci tisti niso, ki se vzdigujejo zoper jude, se pač tako vrši pri tem vprašanji, kakor se je godilo kmetu, ki je vodo varoval na svojo njivo, pa je vodo v vodotoču jezil, a ni bilo drugače, da je voda nad jezom prejedla in mu njivo potopila, isto tako je povsod, kedar je ljudstvo prisiljeno, da si mora samo pomagati.

Vnanje države.

Iz Aleksandrije. Nad 200 novakov, Turkov, Čerkesov in Albanecov namenjenih za egiptovsko žandarmerijo je tu sem prišlo. — Šah v Tantah, ki je pred nekaterimi dni hujskal v nove silovitosti je dobil 100 palc in vtaknili so ga v luknjo. V Tantah so zaplenili tudi več orožja.

Iz Kahiru. Odkar je Khedive zopet začel vladati, dela na vse kriplje, da bi zopet mir in varnost prišla v deželo. Posebno pa skrbe za osnovo redarstva (policije). Namestni kralj si želi zveste životne straže iz mohamedancev, katere je v poslednjem času tako bridko pogrešal, Sultanu to nič prav ne ugaja, baje je prepovedal nabero po svojih deželah, K e-

divu ne bo drugega ostalo, kakor nabrati za to sposobnih ljudi iz mahomedanov v Indiji. Prav marljivo tudi zasledujejo tistih, ki so bili krivi zadnje ustaje. Specialni komisiji v Tantah in Aleksandriji skrbno iščete začetnikov in podpihivalcev zločinstvom, ki so se tam godile. Gubernator v Aleksandriji in mudirji imajo strogo povelje na roko iti preiskovalnim sodnikom. Preiskovalna pisma imajo se odдати komisiji, ki o tem sodbo izreka. Zastopniki konsulov se vabijo k takim sejam, vendar svetovanja se ne udeležujejo. Med zatvorjenimi so Sajd Bej Kandil, ki je bil med časom morij v Aleksandriji načelnik redarstvu, Danišpaša, gubernator v Tantah, in zloglasni Mussa el Akkad, ki je druhal šuntal v grozovitosti 11. junija.

Isto tako goreče si prizadeva Tefrik-paša, da bi spravil v kazen glave vstaje, pa Angleži, ki menda hočejo tudi svojo glavo imeti, ne podpirajo ga posebno vneto. V zaporu so Abdalla-paša, poučni minister, Hassan-paša, Sherej, minister vakufa (cerkvenega premoženja) pri ministerstvu Ragheb, potem ravnatelj tiskarstva, Rfaat-paša in več vrednikov arabskih. Arabi-paša se skrbno pripravlja za zagovor. Kako bode sodila vojaška sodnija, se ne ve. Angleži prav posebno zasledujejo teh, ki so delali zločinstva pod belo zastavo, kajti le tako je bilo mogoče napraviti v Aleksandriji tako strašno razdejanje. Pri vходу namestnega kralja je bilo tudi poslopje avstrijskega poslanca razsvitljeno. Otvorjen je tudi c. k. konsulat.

Izvirni dopisi.

Z Vrhniko, 10. oktobra. (Slavnost blagoslovljenja nove zastave) Vrhniške čitalnice vršila se je v nedeljo pri vgodnem vremenu prav slovesno. Že v saboto večer je velika bakljada spremljevana z godbo, in drugo jutro budnica ljudem naznanjevala redko slavnost. V nedeljo popoldan krog 3. ure začno razna društva na Vrhniko prihajati in ko pride krog 4. ure Ljubljansko društvo „Sokol“ pred z zastavami okinčano čitalnico, začel se je neutegoma po veliki cesti sprevod proti farni cerkvi. Jako veličasten je bil ta sprevod, na čelu godba, potem razna društva večidel z vihrajočimi zastavami. Pred cerkvijo pozdravi g. predsednik Josip Lenarčič došle goste in društva, „Sokol“, Ljubljansko čitalnico, Šentvidsko čitalnico, Borovniško bralno društvo, Vrhniško požarno stražo in Logaško požarno stražo združeno z bralnim društvom, in zakliče trikratni „živio“ svetlemu cesarju, kateri klic je ljudstvo navdušeno ponavljalo. V prostorni farni cerkvi, ki je bila pa z ljudmi popolnoma natlačena, blagoslovili so č. g. dekan spremljani od domačih gg. kaplanov novo zastavo. Tribojna zastava je jako lepa in iz posebno finega blaga, na koncu umetno izdelane, z rezljarijami ozaljšane palice stoji srebrn sokol z razpetimi peruti, kar daje zastavi jako lepo, nježno vnaajnost. Posebno dragocen in lep je rudeči od gospe kum'ce darovani trak na kterem je brati z zlatimi, v svilo všitimi črkami „Naprej“ 1882. Po končanem blagoslovljenju zapoje Ljubljanski pevci združeni z Vrhniškimi, Borovniškimi in Logaškimi Jenkovo „Molitev“. Jako izburno je bilo to petje in mogočno so glasovi doneli po prostorni hiši Božji. Na to se je pričela slavnost zabijanja žeblijev v ta namen pripravljenem šotoru pred cerkvijo. Šotor je bil prav okusno postavljen in kinčale so ga mnoge zastave in grbi Vrhniko, Logatca, Loža, Cirknice in Postojne, grb cesarski in

deželni. Prostor krog šotora zaljšali so mnogi napisi: „Jaz sem Slovan z dušo s telom“, „Sveto služimo svetej domovini“, „Vse za dom za Avstrijo“, „Nar več sveta otrokom sliši slave“, „Živio narod“, „Bodimo narod poštenjakov, bodimo narod vrlih mož“. Prvi žebelj zabili so g. dekan v imenu presv. Trojice, drugega kumica gospa Kotnikova iz Verda, tretjega kum g. vitez Bleiweis, potem g. župan v imenu županije, g. dekan v imenu duhovšine, g. Klun v imenu državnih poslancev, zastopniki raznih društev v imenu društev, zabijalo se je še v imenu narodnih učiteljev, vradnikov, žen, fantov, deklet, posestnikov, obrtnikov, trgovcev in delalcev. Zdaj bil je na vrsti slavni govor. G. državni poslanec Karol Klun stopi k mizi, sveta tihota nastane, na tisoče zbrano ljudstvo se odkrije in odkrito poslušá čez četrte ure trajajoči govor svojega poslanca. Govoril je g. Klun s krepkim glasom, z mladeniško navdušenostjo in večkrat je ljudstvo njegovim besedam z glasnimi „dobro“ in „živio“ klici pritrjevalo. Navdušenost pa je priklopela do vrhunca, ko je g. poslanec končaje svoj govor zaklical: Živijo, cesar, živila vrhniška čitalnica, živila domovina! Pevci zapoje: „Naprej zastave Slave“. Res prelep gniljiv prizor, kateri ljudem ne bo kmalo šel iz spomina. Želeti bi bilo, da bi g. Klun svoj izvrstni, temeljiti govor dal natisniti. Po končanem govoru pripelle so gospodičine tujim zastavam vence in zastave došlih društev pozdravljale so ena za drugo novo blagoslovljeno Vrhniško zastavo. Ko je bilo tako slovesnost pri cerkvi končana pričel se je sprevod skoz s zastavami okinčani trg v čitalnične prostore. Ob 7. uri pričela se je večerna zabava. Peli so prav dobro: „V boj“, „Domovina“ in „Žabja kantata“. Komični prizori g. Pajka in Kajzelja so jako dopadali in vzbudili mnogo smeha. Konečno pričelo je mlado ljudstvo plesati in še le proti jutru so zadnji zapustili čitalnično dvorano.

Ves čas bil je nar lepši red, ljudstvo obnašalo se je razumno, dostojno in vsak se je le čudil, čemu toliko žandarjev ta večer na Vrhniko.

Posebno pa je hvalevredno, da so se slavnosti blagoslovljenja in večerne zabave vdeležili tudi gospodje nasprotne stranke. Požarna bramba bila je in corpore pri blagoslovljenju navzoča in nje načelnik g. Majer je tudi v imenu društva zabil žebelj v zastavo. S tem je znabiti storjen prvi korak do sporazumljenja in edinosti. Proč z vsakim osebnim mrzenjem, od vsake strani nekoliko odjenljivosti in dobre volje in Vrhnika bo edina složna, v slogi je pa moč in marsikaj dobrega, lepega in koristnega se bo s združenimi močmi storiti dalo in v to pomnozi Bog!

Iz Leskovic, 12. oktobra. (Cesta iz Loke na Goriško.) V deželnem zboru prišel je letos na vrsto predlog vladin, naj se dela cesta iz Loke čez Sovodenj na Cirkno. Odsek je želji vladini pritrđil, ob enem pa je deželni zbor na predlog poročevalcev sklenil resolucijo, naj vlada prevdari, bi li ne bilo boljše cesto preložiti čez Kopačnico na Goriško.

Ta predlog se mi posebno važen zdi, zatoraj se drzнем, ker so mi krajevne razmere dobro znane, ga nekoliko razjasniti, ter rečem: Cesta čez Kopačnico na Goriško bi bila krajša, boljša in cenejša. Že pogled na najnovejšo karto generalštaba kaže, da bi bila ta cesta od Hotavej do Cirknega naj manj 3 kilom. krajša. Tudi boljša in zložnejša bi bila, ker ni nobenega klanca do zadnjega griča, ampak se polagoma dviguje, med tem ko je

na cesti čez Sovodenj klanec za klanec, eden strmejši kakor drugi.

Ravno zato bi bila cesta tudi cenejša, ker ves materijal za njo je precej na mestu, med tem, ko bi se moral za drugo črto od daleč z neprimernimi stroški voziti. Koliko manj bi tudi popravlanje in posipanje ceste stalo, ker ravno zraven ceste je nevsahljiva zaloga najboljše tvarine. Druga bi ne bilo treba kakor treh majhnih mostičev z enim obokom čez mali potok ki teče po ozki dolini, pa vendar v najhujšem naliivu toliko ne naraste, da bi škodo delal cesti. Sneženih plazov po zimi se nikdar ni bati, kakor nekteri govore, veliko manj kakor po ozki, tesni dolini od Sovodenj dalje, ker tukaj, hvala Bogu, je svet še dobro pogozden.

Ker so razmere take, zato gre že zdaj ves promet iz Cirknega po cesti čez Kopačnico na Loko, akoravno je cesta nerodna, ker se le sama posipa.

Mislím, da tudi v strategičnem obziru, kterega vlada menda pred vsem drugim v misli ima, ta cesta čez Kopačnico v ničemur ne zastaja za uno.

Te važne pomislíke sem si namenil podati slavni vladi in pa deželnemu odboru, ki ima pri tem odločívno besedo. Vsakako mením, da bi bilo dobro, preden se stvar za gotovo določi, naj se po izvedencih obe črti dobro premeríte.

Vsak nepristransk mora razviditi, koliko prednost ima črta čez Kopačnico. L. Š.

Iz Ljubnega na Štajerskem. Naj izvedó p.jn. bralci „Slovenčevi“, da je Gorenjska zemlja rodíla in posestuje vrla umetnika na polji cerkvene arhitekture, která držeča se strogo to zadevajočih cerkvenih pravil postavila sta v splošno zadovoljnost priprostega ljudstva, kakor strogo razsojajočih glav pri naši podružnici na Rosulih za prav nizko ceno prekrasen kameniti altar. Slava njima!

Gospod Janez Vurnik, oče in sin, glasi se ime slavnih in narodnih umetnikov. — Dobra reč priporoča se sicer sama, a videti je ni vsakemu mogoče.

Ker marsiktero farno predstojništvo zna priti v okoljščine, da iz novega dela, ali vsaj kaj popravlja notranjo cerkveno opravo — kakor: altarje, tabernakljne, lece, podobe itd. bodi si že, da so iz gibčnega lesa ali trdega kamena — naj mu bodeta tukaj najtopleje javno priporočana domača umetnika Gorenjska bivajoča v Radolici. Kajima se obrnite in zadovoljni bodete.

Župnijsko predstojništvo na Ljubnem.

Domače novice.

V Ljubljani, 14. oktobra.

(„Narodni dom“). Vsled želje upravnega odbora društva „Narodni dom“ priobčevali bomo odslej prostovoljne darove, kolikor jih društvo dobi. Nadejamo se, da bodo s tem ustrezno častitim čitateljem, ker bode vedno podučeni; kako to važno podjetje napreduje; o drugej strani pa, da jim bode v spodbudo, naj po svojih močeh pripomorejo k izvršitvi njegovej.

(Konfisciran) je bil v sredo 11. t. m. „Sl. Narod“ zavoljo članka o odgovoru na interpelacijo gledé nemškega „Schulvereina.“

(Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski) se prične 1. novembra t. l. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, mora se izkazati: 1) s spričslom, da se je pri kakem kovaču za kovaškega pomočnika izučil, 2) z domovinskim listom, 3) s spričevalom svojega

župnika ali župana, da je poštenega obnašanja, in 4) da zna brati in pisati slovensko. Za revne učence dovolilo je visoko c. k. ministerstvo poljedelstva za šolsko leto 1882/83 štiri štipendije po 50 gl. in visoki deželni zbor kranjski dve štipendiji po 60 gl., katere se tedaj razpišejo. Prosilci za štipendije imajo predložiti: 1) ubožni list, 2) spričevalo poštenega obnašanja, in 3) potrdilo, da so uže dve leti kot kovaški pomočniki delali. Prošnje z dotičnimi spričevali imajo poslati vsaj do 25. dne t. m. glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe v Ljubljani. Šola traja pol leta. Kdor preskušnjo dobro prestopi, more po postavi od leta 1873. patent podkovskega mojstra dobiti, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje, ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolski hiši. Učenci naj se oglasio vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah. Ker je po slovenskih deželah še zmirom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezin, zato naj bi županstva svojo skrb obračala na to, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača.

(Filharmonično društvo v Ljubljani) napravi v pondeljek (16. t. m.) pod vodstvom profesorja Zührerja koncert na korist poplavljenecem v Korotanu in v Tirolih z naslednjim programom: 1. Prolog (govor sestavil dr. Keesbacher), govori gospdč. Marija Vinkler. 2. Anton Rubinstein die „erwachte Rose“ namešan kor. 3. Ch. de Beriot: Andante in Allegro iz 7. koncerta za gosli, spremija glasovir; prednaša g. Karol Bürger. 4. F. Mendelssohn-Bartholdy; fantazija, Op. 28 za piano-forte, igra gospdč. Paula Leger. 5. a) F. Mendelssohn-Bartholdy: „Es weiss und rath es doch keiner“, b) Henrik Esser: pomladanska pesem za glas sopran, poje gospdč. Karolina Witschl. 6. a) Anton Rubinstein Adagio, b) David Popper: Tarantelle, za violoncello spremija glasovir, igra g. Rudolf Hodek. 7. L. Beethoven: a) o grausam war mein Vater, b) der schönste Bub war Henry, c) „der treue Johnie“ škotske narodne pesmi za ženski glas spremija glasovir, gosli in violoncello. 8. Robert Schuman „Zigeunerleben“ namešan kor, spremija gosli in glasovir, soli pojejo gospdč. Fanni Kordin, Marija Krisper in gosp.: Razinger in Till. Cena sedežem: Sedeži po 1 gl. 50 kr.; po 1 gl. in na galeriji po 1 gl. 50 kr.; prostori stoječim: po 50 kr. Vstopnice se dobivajo pri g. Karingerju in zvečer pri kasi.

(Železna ograja pri nagrobnem spominku dr. Janeza Bleiweis, viteza Trsteniškega) ni iz vlitiga železa, ampak izdelal jo je prav lepo tukajšnji ključarski mojster, g. L. Zelenec.

(Samomor.) Te dni je došel iz Gorice v Ljubljano k Maliču neki Kolisch z Dunaja. V četrtek zvečer je šel ob železnici proti Mostam, in ko pridrdra brzovlak vrže se pred njim na šine, ter mu vlak pretrga glavo. V pismu, ki so ga našli pri njem pravi, da mu ni več mogoče živeti. Njegova „nevesta“, ki je prišla ž njim, je ostala v Ljubljani.

(Nevreči.) Neki vojak je hotel v četrtek prižgati petrolejevo svetilnico. Prižgani doht mu uide v petrolej, ki se vsled tega vname, svetilnico raznese in vojaka tako hudo požge po obrazu, da se mu je koža olupila. Prenesli so ga v bolnišnico. — Kozlerjev hlapec je istega dne peljal z močvirja domu ječmen. Ko je hotel pa skočiti na vez, pade pod kolo, ki mu nogo zmečka.

(Sijajna zmaga!) V Novem mestu so bili pri občinskih volitvah včeraj v 2. in 3. razredu soglasno izvoljeni narodni kandidati. Nasprotniki se niso vdeležili volitev. Prvi razred voli danes. Tako dobi toraj tudi Novo mesto naroduenga župana!

Razne reči.

— Duhovske premembe v lavantinski škofiji: Č. g. Anton Fischer, dozday farni oskrbnik v Dolu, pride za I. kaplana v Laški trg.

— Vabilo k 1. občnem zboru Cecilijinega društva kranjske dekanije dne 19. oktobra v Kranji. Program: I. Pri sv. maši ob 9. uri v dekanijski cerkvi: Festum s. Petri de Alcant. Confess. 1. „Veni s. Spiritus!“ Koral harm. P. Piel. 2. Tantum ergo Comp. P. A. Hribar (iz 26 Tantum ergo št. 13.) 3. Introitus: „Justus ut palma florebit“. Koral, harm. Hanisch. 4. Kyrie: Ex missa XI. toni auct. F. Witt. 5. Gloria: Ex missa „Te Deum laudamus“ auct. J. Diebold. 6. Graduale: „Os justi“ comp. F. Witt. 7. Credo: Ex „missa ss. Infantis Jesu“, auct. E. Stehle, koralno in 4 gl. 8. Offertorium: „In virtute tua“ compos. F. Witt. 9. Sanctus: Ex missa „in hon. s. Caeciliae“ auct. A. Förster. 10. Benedictus: Ex missa XI. toni auct. Fr. Witt. 11. Agnus Dei: Ex missa coronata: „Salve Regina“ auct. E. Stehle. 12. Communio: „Amen dico vobis“, Koral, harm. Hanisch. II. Vpisovanje udov in volitev odbora. III. Posamezni nasveti.

— V loškem nunskem samostanu so 12. t. m. obhajali stoletnico, odkar so se tu uršulinke naselile.

— Učiteljske službe razpisane v Dolini (Grossdolina) okraja Krškega 500 gl. in stanovanje do 20. oktobra. Na 4razrednici v Postojni 2. učiteljska služba 500 gl. do konca oktobra v stalno umeščenje.

— V Ormužu so pri volitvi velikih posestnikov za okrajni zastop zmagali narodnjaki.

— Notarjeva služba v Šoštanji je vnovič razpisana, ker izmed prosilcev, ki so imeli postavno prakso, noben ni bil do dobrega zmožen slovenskega jezika, ki ga pa pravno ministerstvo od notarjev v slovenskih okrajih zahteva. To bo marskterga pripravilo, da se bodo njegovi otroci v šoli vendar le učili slovenskega jezika, ko bode videl, da jim je za javne službe pri nas to znanje neobhodno potrebno. Tudi v mestnih šolah v Celji in Mariboru ne bodo mogli vsled tega dolgo ostati brez obligatnega poduka v jeziku slovenskem.

— Demantne maše preč. g. Antona Žuža dekana in častnega kanonika v Laškem trgu so se vdeležili v nedeljo mil. knez in škof lavantinski z večino svojih korarjev in okoli 45 duhovnikov. Ljudstva se je vse trlo. Pridigo so imeli knez in škof, zjutraj pa so pridigovali kanonik Kosar.

— Za Tirolsko in Koroško je cesarica darovala 2000 gl., štajarska hranilnica pa 10000 gl.

— Požarni straži v Brežicah so cesar podarili 100 gl.

— Morivec Janeza Schöawettra in njegovega sinčka v Samarku se ne piše Ludvik Ferk, ampak Ludvik Havranek, in je ravno isti človek, ki je 26. decembra 1881 umoril svojo mater, potem pa bil za blaznega spoznan in oddan v blaznico Feldhof pri Gradcu; 19. junija t. l. je od ondot pobegnil in se ni vedelo nič o njem, dokler ni dovršil gori omenjenega strašnega umora. Od l. 1869 je menda

zmerom z umorom žugal Schöawettravi družini, ker je njegov rednik svoje posestvo zapustil Schöawettravi ženi, ne pa njemu. Havranek je 39 let star in ima kratke kostanjeve lase. Prej je bil ženijski vojak in se na videz ne kaže, da je blazen.

Tržne cene v Ljubljani.

13. oktobra.

Pšenica banaška hektoliter 9 gl. 87 kr.; domača 8 gl. 08 kr. — rež 7 gl. 27 kr.; — ječmen 4 gl. 29 kr.; — oves 2 gl. 97 kr.; — ajda 5 gl. 44 kr.; — proso 5 gl. 28 kr.; — kuzuza 5 gl. 61 kr.

Izkaz daril za „Nar. dom.“

Doslej je bilo nabranih . 6317 gl. 61 kr. k temu:

Kegljački zavez „Edinost“ v Šrajerjevej pivovarni daruje pribrajen, za izlet namenjen. znesek	15	„	—
G. Ravnikar Franjo v Ljubljani	5	„	—
Čisti dohodek veselice 10. septembra v Ribnici	22	„	—
Gg. slovenski profesorji na kr. gimnaziji v Zagrebu	13	„	44
G. Anton Martinčič, zastopnik banke „Slavije“ v Podravljah	1	„	45
Iz pušice v gostilni „Stern“	1	„	60
G. Janez Bek v Peajeku	—	„	50
Gospa Mar. Dogan v Ljubljani	10	„	—
G. Stojkovič iz Foče	1	„	—

V Črnem Vrhu se je nabralo meseca avgusta:

V pušici gostilne	
Jan. Bonče 2 gl. 72 kr.	
V gostilni g. Ant.	
Plešnarja — „ 28 „	

Vkupe	3	„	—
G. Julij Dereani v Žužemberku	1	„	40

G. Slav. Jenko v Podgradu: Mesečni doneski

od feb. do sept. 1882 8 gl. — kr.

Iz pušice v njegovi prodajalnici (2. pošiljatev 3 „ 18 „

Po sprejemu cesarja v Hrpeljah 31 „ — „

Vkupe	42	„	18
-----------------	----	---	----

Vesela družba na Gočah 11 „ — „

Čisti donesek predstave v Cirkusu Schmidt 40 „ 80 „

G. Matija Abec, župnik na Sv. Gori 2 „ 50 „

G. Nikolaj Križaj, župnik v Godoviči 3 „ — „

V pušici gostil. „Pri veteranu“ — „ 64 „

Vkupe 6493 gl. 12 kr.

Umrli so:

9 oktobra. Marija Hribar, fiakerjeva hči, 21 let jetika. 10. okt. Peter Jankovič krojač, 24 let, jetika.

V Elizabetini bolnici 10. oktobra: Antonija Bokavšek, 8 let, razkroj krvi.

Spremenj stanovanja.

Od zdaj za naprej je vredništvo, opravišitvo in razpošiljanje „Slovenca“ na velikem trgu šte. 9 v II. nadstropji.

Javna zahvala.

Podpisani potrjujem, da Francevo esenco, ki jo pripravlja g. lekarničar Piccoli v Ljubljani, zaradi čudovite njene moči rabi več bolnih ljudi v moji fari v raznih boleznih in s posebno dobrim vspedom. Zato omenjenemu gospodu lekarničarju javno izrekamo svojo zahvalo. Pristavljam še, da ne preide dan, ko bi ne prišel kdo k meni po to čudovito tinkturo, ki jo imam vedno pripravljeno za se in za svoje domače.

V Plominu (Fianona) v Istri, meseca oktobra 1881. (1)

Anton Vlašič,

fajmošter in kanonik.